

Сізов Віталій Валерійович – кандидат педагогічних наук, доцент. Завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки (м. Дніпро, Україна). E-mail: rimma.sizova@gmail.com

Sizov Vitaliy Valeriyovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Social Humanitarian Disciplines Department of M. Glinka Conservatoire of Dnipropetrovsk (Dnipro, Ukraine). E-mail: rimma.sizova@gmail.com

УДК 378.14

ПІДВИЩЕННЯ ДЕСКРИПТОРІВ «ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ» (APST) – НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ПІДГОТОВКИ ОСВІТЯН ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ СТУДЕНТАМИ В АВСТРАЛІЇ

А. Є. Скирда

Стаття розглядає проблему забезпечення вчителів професійними можливостями навчання в області освіти обдарованих в Австралії, оскільки це може допомогти поліпшити якість викладання для будь-яких студентів, включно і для обдарованих. На думку автора, підвищення якості результатів навчання всіх студентів у навчальному закладі може бути досягнуто за умови надання всім викладачам постійного професійного навчання з освіти обдарованих. Це пояснюється тим фактом, що обдарованість найкраще розглядати як розвиток. Крім того, треба взяти до уваги, що освітнє середовище та соціально-педагогічна підтримка обдарованих є важливими каталізаторами розвитку. Насьогодні в Австралії існує проблема нестачі викладачів, які розуміють обдарованість і можуть забезпечити відповідне навчальне середовище та спеціальну соціально-педагогічну підтримку обдарованих студентів. Без належної підтримки потенційні можливості обдарованих і талановитих студентів ніколи не будуть повністю реалізовані. Інвестування в професійне навчання викладачів у галузі освіти обдарованих є інвестицією у майбутнє країни. Висококваліфіковані викладачі, які добре володіють знаннями та навичками в сфері освіти обдарованих є запорукою належної соціально-педагогічної підтримки обдарованих студентів Австралії.

Ключові слова: обдаровані студенти, професійні стандарти, підготовка викладачів, ідентифікація, навчальне середовище, дескриптор, освіта обдарованих.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Більшість

світових дослідників обдарованості дотримуються єдиної точки зору щодо необхідності спеціально підготовлених викладачів для роботи з обдарованими студентами. Окрім спеціальних знань та навичок, такі викладачі потребують особливих особистих якостей, а це означає, що не всі викладачі можуть навчати обдарованих студентів. У випадку підготовки вчителів виникає питання, чи можуть існувати «особисті характеристики», наявність яких необхідна до початку навчання або щонайменше має сприяти розвитку відповідних «професійних характеристик» протягом курсу тренування. Інші важливі питання, пов'язані з підготовкою викладачів обдарованих студентів, полягають в тому, чи слід це робити на бакалавраті або у магістратурі, чи повинні всі вчителі отримувати певну базову підготовку для роботи з обдарованими студентами, і яку роль треба відвести підвищенню кваліфікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Існує достатньо досліджень і в Австралії, і за кордоном, які вказують на те, що в навчальних закладах, де викладачі отримують професійне навчання з освіти обдарованих та розробляють відповідні навчальні плани та програми щодо задоволення особливих освітніх потреб обдарованих, навчання є більш продуктивним і ефективним, оскільки воно охарактеризовано більш індивідуальним підходом. Як цікаво і дуже точно охарактеризував цей процес Дж. Рензуллі (Henderson, & Jarvis, 2016, с.76), порівнявши його з припливом, який зростає та піднімає всі кораблі. Загальна освіта може отримати користь від педагогіки освіти обдарованих, оскільки підходи до навчання обдарованих студентів можуть допомагати будувати та поширювати якісну навчальну програму й у загальній освіті. Австралійська дослідниця освіти обдарованих М. МакКан (Henderson, & Jarvis, 2016, с.76) стверджує, що як тільки вчитель навчиться задовольняти освітні потреби найбільш інтелектуально розвинених студентів, він або вона стає найкращим викладачем для всіх студентів. А Дж. Ван Тассел-Баска (Tassel-Baska, 2007, с. 90) також підтверджує цю думку, коли каже, що провідні дослідники освіти обдарованих спираються на одночасне визнання подвійних реалій поліпшення освітніх можливостей для кращих студентів, навіть коли викладачі працюють з загальною та спеціальною освітою для поліпшення освіти всіх учнів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Хоча ступінь впливу викладачів є досі предметом дебатів у сучасній освіті, все більше науковців підтримують думку, що викладачі можуть впливати на ситуацію. Останні висновки наукових досліджень говорять про те, що викладачі відіграють важливу роль в освіті обдарованих, оскільки вони

можуть стати першопричиною недооцінки обдарованих студентів, що призводить до недостатньої академічної успішності. Недостатня увага з боку викладача може навіть погіршити відносини обдарованих учнів з їх одногрупниками. Іншими словами, викладачі можуть відігравати негативну роль, іноді навіть навмисно недооцінюючи або ігноруючи особливі освітні потреби обдарованих для забезпечення свого власного комфорту в аудиторії як викладача.

Покажемо є той факт, що у Сполучених Штатах, де професійні стандарти вчителів зросли зі стандартизованого реформаторського руху освіти у 1980-х роках (Форум Карнегі, 1986 – Carnegie Forum on Education and the Economy), Національна асоціація обдарованих дітей (NAGC) спільно з Радою для особливих дітей та Національною радою з акредитації педагогічної освіти (TAG, 2006) розробили стандарти викладачів обдарованих студентів, які визначають основні знання та навички, які вчителі повинні набувати, щоб зробити ефективним навчання обдарованих і талановитих студентів. За їх прикладом Австралія зробила позитивний крок уперед, розглянувши Професійні стандарти для викладачів (APST) щодо визначення елементів якості освіти обдарованих студентів у австралійському контексті та розробивши дескриптори до них.

Постановка завдання. Ціллю статті є розгляд дескрипторів Професійних стандартів для викладачів (APST) та аналіз, яким саме чином вони можуть бути підвищені, а також використані з метою вдосконалення освіти обдарованих та талановитих студентів в Австралії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення дескрипторів Професійних стандартів для вчителів (APST) з метою досягнення якісної освіти обдарованих і талановитих студентів є першим кроком до вдосконалення існуючих стандартів і розвитком якісно нового типу ефективних викладачів обдарованих і талановитих студентів в Австралії. Науковцями австралійського університету Фліндерс (Flinders University), Л.Хедерсон та Д.Ярвіс (Henderson, & Jarvis) у 2016 році було розроблено дескриптори професійних стандартів для викладачів щодо освіти обдарованих студентів, які почали впроваджуватись у практику роботи з обдарованими.

Перший професійний стандарт для вчителів (APST 1) стосується ідентифікації талановитих студентів та їх особливих освітніх потреб. Студент повинен бути центром навчального плану та соціально-педагогічної підтримки. Усі аспекти навчальних планів і програм обдарованих студентів повинні виходити з розуміння особливих потреб в освіті обдарованих студентів, які проявляються в їхньому когнітивному, психосоціальному та фізіологічному розвитку.

Професійне вивчення обдарованості допомагає вчителям зрозуміти, наскільки різноманітними є обдаровані студенти, як і у ступені, так й у типі обдарованості. Також ціллю професійного навчання вчителів є розвіяння неправильних уявлень та негативного ставлення до обдарованих студентів, які можуть перешкоджати їх навчання, досягненням та успіхам.

Другий професійний стандарт для вчителів (APST 2) підкреслює важливість компетентності викладачів, які навчають обдарованих студентів. Компетентність у певній галузі знань містить володіння особливим вокабуляром і фактами, глибоке розуміння понять та принципів, а також майстерність навичок і процесів, які використовуються професіоналами в межах галузі знань. Видатні особистості досягають найвищого рівня в межах певних галузей знань не тільки тому, що вони майстерно володіють знаннями та навичками, але часто тому, що їх любов до предмета веде їх до навчання. Викладачі розвивають знання, навички та розуміння предметів, яким вони навчають, але вони повинні бути захоплені своїм предметом, щоб бути спроможними надихнути студентів та залучати їх до вивчення предмета.

Третій професійний стандарт для вчителів (APST) стосується диференціювання навчального плану, який відповідає інтересам студентів, навчальним моделям та готовності до навчання.

Четвертий професійний стандарт для вчителів (APST 4) пов'язаний з навчальним середовищем, яке є дуже важливим для розвитку обдарованості, тому що досконалість є результатом як індивідуальної компетенції, так і розумного контексту. Замість того, щоб ідентифікувати студентів, які виділяються з-поміж загального навчального середовища, викладачі повинні дивитися на те, як навчальне середовище може бути краще адаптованим для задоволення особливих навчальних потреб обдарованих студентів. Модифіковане навчальне середовище для обдарованих студентів повинно мати такі характеристики:

- 1) бути зосередженим на студентах, а не на викладачеві або змісті дисципліни;
- 2) бути зосередженим на незалежності, а не на підкресленні залежності;
- 3) бути відкритим, а не закритим для нових ідей, інновацій та дослідження;
- 4) сприяти прийняттю, а не судженням;
- 5) бути зосередженим на складності, а не на простоті;
- 6) надавати можливості декільком угрупованням, а не одній групі як загальній організації;

7) бути гнучким, а не мати жорстку структуру або хаотично структурованим;

8) забезпечити високу мобільність, а не низьку здатність.

П'ятий професійний стандарт для вчителів (APST 5) акцентує увагу на можливості оцінити студентів, їх знання, вміння та розуміння, пов'язані із запланованими цілями для того, щоб визначити, чого їм потрібно досягти для прогресу у навчанні. Оцінка є потужним інструментом для формування процесу навчання студентів, а якісне оцінювання не тільки документує, але ж і сприяє йому. Також оцінювання може бути використано, коли потрібно визначити, наскільки добре були досягнуті цілі для кожного модулю навчання. А оцінювання в поєднанні зі зворотним зв'язком може заохотити студентів подумати про ефективність свого навчання.

Шостий професійний стандарт для вчителів говорить про те, що викладачам необхідно залучатись до професійного навчання, а саме освіти обдарованих. Професійне навчання освіти обдарованих може приймати такі форми, як університетські курси підвищення кваліфікації, семінари-практики, особисте навчання та відвідування конференцій. Ефективне професійне навчання має бути постійним, вбудованим у повсякденну практику, цілеспрямованим, керованим потребами вчителя у високоякісних знаннях.

Сьомий професійний стандарт для вчителів (APST 7) наголошує на професійній співпраці викладачів обдарованих студентів з колегами, батьками / опікунами та громадою. Активне опікування освітою обдарованих студентів у навчальних закладах та за їх межами вимагає того, щоб викладачі спільно визначали, наскільки місія школи, її політика та заходи задовольняють особливим освітнім потребам обдарованих студентів. Викладачі також можуть скористатися спілкуванням з іншими викладачами обдарованих і талановитих учнів, як в межах свого навчального закладу, так і в рамках більш широкого професійного співтовариства, поділитися ідеями та спільно розробляти ресурси. Наприклад, професійні асоціації в області освіти обдарованих як в Австралії, так і за кордоном сформували суцільну спільноту з навчання та практики обдарованих студентів.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Перш за все, викладачі обдарованих студентів мають бути спроможними визначити професійні потреби в навчанні та керувати змістом навчальної програми. По-друге, вони повинні мати додаткові знання, навички та якості, які можуть бути розвинуті тільки лише шляхом широких професійних можливостей навчання в області обдарованої освіти, що пов'язані з

загальною політикою освіти і баченням щодо її вдосконалення. Якщо навчальні заклади бажають, щоб студенти розвивали критичне, аналітичне, креативне мислення вищого порядку та були здатними до вирішення проблем, то їм потрібні викладачі, які можуть моделювати, навчати та інтелектуально надихати. Л. Крофт (Henderson, & Jarvis, 2016, с. 77) стверджує, що безперервний професійний розвиток в області обдарованої освіти є запорукою перетворення хороших викладачів на обдарованих викладачів. Інвестиції в професійний розвиток викладачів у галузі освіти обдарованих – це інвестиція у майбутніх лідерів освіти та гарантія того, що справедливі результати є такими ж можливими для талановитих та обдарованих студентів, як і для всіх студентів.

Література

1. Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority (ACARA). (2016) *Australian Curriculum v8.2*. [Online] URL: <http://www.australiancurriculum.edu.au/>
2. Henderson L., & Jarvis J. (2016). The gifted dimension of the Australian Professional Standards for Teachers: Implications for professional learning. *Australian Journal of Teacher Education, Volume 41, Issue 8, Article 4, 60-83*. DOI: 10.14221/ajte.2016v41n8.4
3. Jarvis J., & Henderson L. (2012). *Current practices in the education of gifted and advanced learners in South Australian schools*. Australian Journal of Gifted Education, 21(1).
4. Subbotnik R., Olszewski-Kubilius P. and Worrel F. (2011). *Rethinking giftedness and gifted education: A proposed direction forward based on psychological science*. Psychological Science in Public Interest, 12. [Online] DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/1529100611418056>.
5. VanTassel-Baska J. (2007). Gifted programs and services: What are the negotiables? Theory into Practice, 44(2). [Online] DOI: http://dx.doi.org/10.1207/s15430421tip4402_3

ПОВЫШЕНИЕ ДЕСКРИПТОРОВ «ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ ДЛЯ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ» (APST) – НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГОВ К РАБОТЕ С ОДАРЕННЫМИ СТУДЕНТАМИ В АВСТРАЛИИ

А. Е. Скирда

Обеспечение преподавателей профессиональными возможностями обучения в области образования одаренных может помочь улучшить качество преподавания для всех студентов, а не только для одаренных. Повышение качества результатов обучения всех учащихся в учебном заведении может быть достигнуто при условии предоставления всем преподавателям постоянного профессионального обучения по образованию одаренных. Одаренность лучше

рассматривать как развитие, а образовательную среду и социально-педагогическую поддержку – как важные катализаторы развития. Существует высокая вероятность, что без преподавателей, которые понимают одаренность и могут обеспечить соответствующую среду обучения и специальную поддержку и образовательные услуги, потенциальные возможности одаренных и талантливых студентов никогда не будут реализованы в полной мере. Высококвалифицированные, эффективные преподаватели, которые хорошо владеют знаниями и навыками в сфере образования одаренных являются залогом успешных программ и планов для одаренных студентов, а также они могут реально влиять на успешность в обучении всех студентов.

Ключевые слова: одаренные студенты, профессиональные стандарты, подготовка преподавателей, идентификация, учебная среда, дескриптор, образование одаренных.

IMPROVING DESCRIPTORS OF «PROFESSIONAL STANDARDS FOR TEACHERS» (APST) IS INTEGRAL PART OF TEACHERS' TRAINING FOR WORK WITH GIFTED STUDENTS IN AUSTRALIA

A. Y. Skyrda

Providing teachers with opportunities in gifted education can help to improve the quality of education for all students, not just for gifted ones. Improving the quality of learning outcomes for all students in an institution can be achieved by providing all teachers with continuous professional training in gifted education. Giftedness can be best viewed as development, and the educational environment and provision are important catalysts of such development. There is a high probability that without teachers who understand giftedness and can provide appropriate learning environment and special educational provision and services, the potential of gifted and talented students will never be realized. Educational institutions and teachers must provide programs and support that will be a catalyst for the development of gifted. It is important to invest in professional training of teachers in gifted education. Highly skilled, effective teachers who have knowledge and skills in gifted education are the key to successful programs and positions for gifted students, and they can really influence the success of teaching all students.

Key words: Gifted students, professional standards, teachers' training, identification, learning environment, descriptor, gifted education.

Скирда Алла Євгенівна – старший викладач кафедри мовної підготовки, Донецький національний технічний університет (м. Покровськ, Україна). E-mail: alla.skyrda@ukr.net.

Skyrda Alla Yevgenivna – Senior Lecturer, Language Training Department, Donetsk National Technical University (Pokrovs'k, Ukraine). E-mail: alla.skyrda@ukr.net.